

23. Nagornyak, T.L. (2008). Country as a brand. National brand "Ukraine". Strategic priorities. 2008, 4 (9), 220–228 [in Ukrainian].
24. Jiaojiao, N.I., Kuchinskaya, T.N. (2017). "Cultural Branding in Representative Practices of Chinese Soft Power," Discourse-Pi, 3–4 (2829), vol. 14, 115–119 [in Russian].
25. Smirnyagin, L. (2007). On Regional Identity, Space and Time in World Politics and International Relations, Mater. 4 of the RAMI Convention: in Vol. 10, Vol. 2: Identity and Sovereignty: New Approaches to Understanding Concepts IM Busygina. Moscow: MGIMO-University, pp. 81–107 [in Russian].
26. Starostova, L.E. (2014). Territory branding: the problem of finding value bases. Proceedings of the Ural Federal University. Avg. 1: Problems of education, science and culture. Vol. 129, No. 3, pp. 163–171 [in Russian].
27. Startseva, A.S. (2015). Cultural branding of the image of Russian regions: traditions and innovations: diss. Cand. Cultural studies: 24.00.01. Moscow [in Russian].
28. Clash of cultures: Globalization does not eliminate diversity. Millward Brown point of view. Electronic publication: Center for Humanitarian Technologies. URL: <https://gtmarket.ru/laboratory/expertize/2009/2229> (accessed: 08/18/2019) [in Russian].
29. Fenko, A.B. (2007). Tourism as an Indicator of Social Status. Sociological Research, 2, 125–131 [in Russian].
30. Khoroltseva, E.B. (2018). Designing the ethnocultural brand of the region as a resource for managing the development of the territory. Srednerusskiy vestnik of social sciences. Ser.: Sociology. No. 2, Vol. 13, pp. 23–36 [in Russian].
31. Shekova, E.L. (2001). Features of marketing in the sphere of culture. Marketing in Russia and abroad, 3, 3–12 [in Russian].
32. Stepa, V. (2004). Rutopia. Yekaterinburg: Ultra. Culture [in Russian].
33. Yakubova, T.N. (2014). Kryukova AP Territorial branding as a tool for regional development. Young Scientist, 21, 484–488 [in Russian].
34. Anholt, S. (2010). Place branding: Is it marketing, or is it still? Editorial. Place Branding and Public Diplomacy, 1, 2 [in English].
35. Compte-Pujol, M. (2015). The importance of heritage on the overall perceived image of a place: Barcelona seen by its residents. Branding of small and medium-sized cities in Russia: experience, problems, prospects: mater. All-Russian Scientific Pract. Conf. Ekaterinburg: Ural University, 2015. pp. 77–81 [in English].
36. Kavartzis, M. (2008). From City Marketing to City Branding. An Interdisciplinary. Analysis with Reference to Amsterdam, Budapest and Athens. PhD Thesis, University of Gronongen, p. 53 [in English].
37. Marszal, T. (2004). Someremarkson metropolitan development. StudiaRegionalia. Urban and regional development - concepts and experiences. Warszawa, V. 14, pp. 129–131 [in English].
38. Robertson, R. (1992). Globalization: Social Theory and Global Culture. L.: Sage [in English].
39. Zukin, S. (2009). Naked City: The Death and Life of Authentic Urban Places. Oxford University Press, Oxford [in English].
40. Reel, D., & Lloud, G. (2008). New communicative challenges: Dundee, plas branding and the resonstruction of a situ image. Twn Planning Review. Vol. 79. No. 5, p. 507–532 [in English].

Стаття надійшла до редакції 13.04.2019 р.

УДК 342.95

Гоцалюк Станіслав Юрійович
кандидат юридичних наук,
викладач кафедри адміністративного права
Міжрегіональної академії управління персоналом
ORCID 0000-0002-6776-3307
gozal2019@ukr.net

ЕТИЧНІ КОДЕКСИ У СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Метою роботи є визначити особливості формування змісту етичних кодексів у професійній діяльності фахівців соціокультурної сфери в Україні. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні діалектичного, аналітичного, порівняльного правознавства для виокремлення особливостей змісту етичних кодексів у професійній діяльності фахівців соціокультурної сфери; функціонально-інструментальний – дослідження ролі та впливу етичних кодексів на розвиток саморегулювання у соціокультурній сфері. **Наукова новизна** полягає у тому, що уперше досліджено особливості змісту та роль етичних кодексів у професійній діяльності фахівців соціокультурної сфери в Україні. **Висновки.** У результаті дослідження, зроблено висновок, етичні кодекси у соціокультурній сфері – це нормативна форма саморегулювання культури, яка визначається професійними спілками у межах їх спільного бачення та законодавства. Етичні кодекси у соціокультурній сфері насамперед мають відповідати стандартам міжнародних договорів та національного законодавства. Встановлено, що ухвалення етичних кодексів певною спільнотою у соціокультурній сфері є важливим цивілізаційним кроком та фактором стандартизації і водночас недопущення порушення права на творчу діяльність. Визначено, що етичні кодекси у соціокультурній сфері включають питання: поваги до моральних норм та цінностей суспільства; взаємовідносин з органами державної влади та міжнародними організаціями; етичні принципи діяльності на засадах чесності, відповідального ставлення до професії; запобігання шкоді та підтримку репутації професії; високі стандарти моральності фахівця та особистої

відповідальності за дотримання узятих на себе зобов'язань; підвищення професійної кваліфікації; не конфліктності у межах професії та ззовні; запобігання конфлікту інтересів; недопущення порушення професійних етичних кодексів тощо.

Ключові слова: етичні кодекси, соціокультурна сфера, спільнота, саморегулювання, етичні кодекси у соціокультурній сфері, творча діяльність.

Гоцалюк Станислав Юрьевич, кандидат юридических наук, преподаватель кафедры административного права Межрегиональной академии управления персоналом

Этические кодексы в социокультурной деятельности

Целью работы является определение особенностей формирования содержания этических кодексов в профессиональной деятельности специалистов социокультурной сферы в Украине. **Методология исследования** заключается в применении диалектического, аналитического методов, сравнительного правоведения для выделения особенностей содержания этических кодексов в профессиональной деятельности специалистов социокультурной сферы; функционально-инструментальный - исследование роли и влияния этических кодексов на развитие саморегулирования в социокультурной сфере. **Научная новизна** заключается в том, что впервые исследованы особенности содержания и роли этических кодексов в профессиональной деятельности специалистов социокультурной сферы в Украине. **Выводы.** В результате исследования сделан вывод, что этические кодексы в социокультурной сфере - это нормативная форма саморегулирования культуры, определяется профессиональными союзами в пределах их общего видения и законодательства. Этические кодексы в социокультурной сфере в первую очередь должны соответствовать стандартам международных договоров и национального законодательства. Установлено, что принятие этических кодексов определенным сообществом в социокультурной сфере является важным цивилизационным шагом и фактором стандартизации и одновременно не допущения нарушения права на творческую деятельность. Определено, что этические кодексы в социокультурной сфере включают вопросы: уважения к моральным нормам и ценностям общества; взаимоотношений с органами государственной власти и международными организациями; этические принципы деятельности на основе честности, ответственного отношения к профессии; предотвращения ущерба и поддержания репутации профессии; высокие стандарты нравственности специалиста и личной ответственности за соблюдение взятых на себя обязательств; повышение профессиональной квалификации; неконфликтности в пределах профессии и извне; предотвращения конфликта интересов; недопущения нарушения профессиональных этических кодексов и т.д.

Ключевые слова: этические кодексы, социокультурная сфера, сообщество, саморегулирование, этические кодексы в социокультурной сфере, творческая деятельность.

Hotsaliuk Stanyslav, Candidate of Sciences (Law), Lecturer at the Department of Administrative Law of the Interregional Academy of Personnel Management

Ethical codes in socio-cultural activities

The purpose of the article is to determine the peculiarities of the formation of the content of ethical codes in the professional activities of specialists of the socio-cultural sphere in Ukraine. **Research methodology** is applied dialectical, analytical, comparative law for the separation of content features in professional ethical codes of specialists socio-cultural sphere; functional and instrumental - the study of the role and influence of ethical codes on the development of self-regulation in the socio-cultural sphere. **The scientific novelty** is that for the first time the features of the content and role of ethical codes in the professional activity of specialists of the socio-cultural sphere in Ukraine have been researched. **Conclusions.** The study concludes ethical codes in the socio-cultural sphere - a form of self-regulatory culture that is defined by the trade unions within their common vision and legislation. Ethical codes in the socio-cultural sphere should, above all, comply with the standards of international treaties and national legislation. It is established that the adoption of codes of ethics in a community socio-cultural sphere is an important step in civilization and standardization factor while avoiding infringement of creative activity. It is determined that ethical codes in the socio-cultural sphere include questions: respect for moral norms and values of society; relations with state authorities and international organizations; ethical principles of activity on the principles of honesty, responsible attitude to the profession; preventing harm and maintaining a reputation for the profession; high moral standards of a specialist and personal responsibility for compliance with obligations assumed by him; professional development; no conflicts within the profession and outside; prevention of conflict of interests; prevention of violation of professional codes of ethics, etc.

Key words: ethical codes, socio-cultural sphere, community, self-regulation, ethical codes in the socio-cultural sphere, creative activity.

Актуальність теми дослідження. На сьогодні етичні кодекси стали частиною соціокультурного життя. Прийняття ціннісно-нормативних документів у багатьох видах професійної діяльності у сфері культури стало звичайним явищем у практиці зарубіжних держав. Процес створення сучасних моделей етичних кодексів у сфері культури активізувався у середині ХХ століття, однак в Україні практика інституалізації моральної оцінки не набула належного розповсюдження. Осмислення національних тенденцій закріплення ціннісно-нормативних постулатів з урахуванням досвіду зарубіжних держав та практик міжнародних організацій є важливим аспектом побудови громадянського суспільства в Україні, яке має базуватися перш за все на довірі та добросовісності. Формування кола довіри до представників професій у сфері культури є надважливим, адже саме вони перш за все відповідальні за смаки та уподобання як окремого українця, так і за загальний рівень культури усього українського суспільства. Від якості роботи працівників культурної сфери залежить реалізація гуманітарної політики у державі, напрямки її удосконалення та перспективи розвитку. Тому розуміння етичного скеровування професіоналів культурної сфери є підґрунтям для ретельного дослідження.

Мета дослідження – визначити особливості формування змісту етичних кодексів у професійній діяльності фахівців соціокультурної сфери в Україні.

Виклад основного матеріалу. Етичні кодекси – це осучаснена форма кодифікації моральних статусів особи у професійній діяльності. Так, А.Чумак слушно вказує: «На зміну традиційній кодифікації норм та принципів постала нова логіка нормативності з притаманною їй інституційно-організаційною регуляцією людської поведінки. Сучасний етап соціокультурного розвитку виводить на арену такий варіант «моральної юрисдикції», котрий засадничується мотивами відповідальності, справедливості, довіри, чесності та відкритості настанов цілепокладаючої людської діяльності» [1, 1]. У своїй роботі професіонал має керуватися саме статутами добросовісності та чесності щодо ведення діяльності у будь-якому виді соціокультурного простору. Саме ці моральні еталони викликають довіру та повагу з боку споживачів результатів такої діяльності. Етичні кодекси є збірками моделей практично-регулятивної поведінки. Вони допомагають визначитися з належною ustalеною практикою відношення до професійної діяльності, багато у чому полегшують, а можливо ускладнюють її. О. Гончаренко відмічає: «Занепад у суспільстві «загальної» культури призведе до зниження правової культури і правової свідомості та, приміром, деформації розуміння необхідності у громадян охорони та захисту суб'єктивного права ...» [2, 38]. Тому підвищення зацікавленості у результатах «етичних», «моральних» надбань професіоналів від культури є важливим чинником розвитку суспільства. Формальним закріпленням «етичних міркувань» та саморегульованості у певному виді культурної діяльності виступає саме етичний кодекс.

Проблематика прикладної етики у сфері культури - це належна реакція на творчий аспект цього виду діяльності, на моральні дилеми та розрив між етичною рефлексією та практикою. Йдеться про відповідальність митця, діяча у сфері культури, мас-медіа через призму необхідного елементу його діяльності – креативності у сучасному швидкоплинному світі. Де межа донесення свого творчого бачення та потенціалу до споживачів творчих рефлексій? Етичний кодекс – це «правила гри» або ж інструкція з техніки безпеки? Як не перетнути межу суспільної моралі? Як розвивати загальну культуру у напрямку євроінтеграційних цінностей та не забути про власну самоідентифікацію? Як формувати власні українські ментальні цінності, культурний простір? Тому, завданням професійної спільноти у сфері культури є формування культурних вподобань на основі розуміння логіки моральних міркувань, добросовісності та інших етичних критеріїв.

У суспільстві виникло протиріччя між індивідуальною моральністю людини і моральним занепадом суспільних інститутів і професійної етики [3, 152]. Формування моральних імперативів відповідної спільноти у сфері культури покликано запобігти викликам сьогодення, створити гнучкий механізм діяльності конкретного представника для усунення можливостей порушення норм суспільної моралі. Тому, етичний кодекс виступає як атрибут певної професійної спільноти, який допомагає перетворити розрізнені бачення окремого фахівця щодо етики діяльності в узгоджені міркування цілої професійної корпорації. За допомогою етичних кодексів реалізується саморегулювання певної професійної діяльності. Створення етичних кодексів певної спільноти є важливим цивілізаційним кроком та фактором стандартизації і водночас недопущення порушення права на творчу діяльність. У науці стверджується: «... етичні кодекси мають являти собою інструменти розвитку професійної спільноти, а не виключно стримуючий засіб маніпуляції суспільною думкою з яскраво вираженим табууючим характером. В такому ракурсі норми добропорядної поведінки, задекларовані в кодексі, виступають як відповіді на реально-практичний досвід вирішення професійно-моральних дилем та функціонують в межах системи «питання-відповідь» [1, 8-9]. Саморегулювання у сфері культури у формі створення етичних кодексів здійснюється професійними спільнотами. Професійна спільнота виступає референтною групою в питаннях професійної етики, оскільки професіоналів об'єднує схожість бачень на професійну культуру. Тому, почуття приналежності до певного об'єднання є важливим критерієм професійної ідентичності загалом та самоідентичності, зокрема.

Під саморегулювання можна розуміти властивість інноваційної культури, а саме задіяних у ній особистостей, у можливості на свій розсуд здійснювати креативний пошук та закріплювати його у певних результатах [4, 19]. Творча складова культури сприяє задіянню саморегулювальних механізмів, які полягають у самоупорядкуванні, саморозвиткові, ініціативності, пошуці нових варіантів у вирішенні творчих задач. Кожен різновид культурної діяльності наділений саморегулювальними властивостями у тому чи іншому ступені [5, 122]. Отже, етичні кодекси – це нормативна форма саморегулювання культури, яка інституалізується професійними спілками у межах їх спільного бачення та законодавства.

Відповідно до українського Класифікатора професій ДК: 003:2010 до працівників соціокультурної сфери відносять: 1) у сфері культури та мистецтва: музикантів, співаків, танцюристів, радіо-, теле- та інші ведучих, артистів та інших; 2) професіоналів в сфері архівної справи, музеєзнавства, бібліотечної справи, інформації та кінопрограм; 3) професіоналів в галузі художньої творчості тощо [6]. Створення етичних кодексів для професій у сфері культури та мистецтва є доволі проблематичним як в Україні так і за кордоном. Ухвалення ж етичних норм для інших працівників соціокультурної сфери є сучасними реаліями.

Кодифікація етичних норм у соціокультурній діяльності відбувається на міжнародному рівні, за допомогою прийняття відповідних етичних кодексів міжнародними урядовими та неурядовими органі-

заціями. Наприклад, Міжнародний моральний кодекс ICOM для музеїв. Кодекс професійної етики ICOM (1986 р.); Венеціанська хартія професійної етики реставратора (1992 р.); Міжнародний кодекс професійної етики торгівців культурними цінностями та інші. Досвід зарубіжних держав також надає окремі приклади схвалення етичних кодексів. Зокрема, Етичний кодекс Американського інституту консервації історичних та художніх цінностей, Кодекс застосування принципу добросовісності використання у візуальному мистецтві, Моральний кодекс Американської науково-дослідницької асоціації мистецтва (ARARA) (1987 р.), Моральний кодекс художника Асоціації коледжів мистецтв США (CAA); Кодекс Американської асоціації кінокомпаній (1934 р.), Етичний Кодекс Канадської асоціації з консервації культурних цінностей і канадської асоціації професійних консерваторів, Етичний Кодекс Європейської Конфедерації організації консерваторів-реставраторів, Етичний Кодекс Голландської асоціації професійних реставраторів (VeRes) тощо. В Україні етичні кодекси прийняті такі: Кодекс етики бібліотекаря української бібліотечної асоціації (2013 р.); Кодекс професійної етики антикварів. Світовий досвід надає нам приклади етичних кодексів працівників музеїв, театрів, закладів професійної підготовки художників, бібліотекарів, антикварів, працівників мас-медіа, кіноіндустрії тощо. До змісту етичних кодексів входять як правило критерії відповідності професіоналізму та добросовісності, правила надання певних послуг. Крім того, враховуючи те, що відповідні етичні кодекси створюються певними професійними спільнотами, які об'єднуються в окремих організаційних формах, наприклад за назвою «асоціація», «комітет», «рада», то і самі кодекси можуть містити певні правила щодо членства у такому об'єднанні та правила щодо діяльності об'єднання у цілому. Так, етичні кодекси у сфері культури можуть включати питання поваги до моральних норм та цінностей суспільства, взаємовідносини з органами державної влади та міжнародними організаціями, етичні принципи діяльності на засадах чесності, відповідального ставлення до професії, запобігання шкоді та підтримку репутації професії, високої моральності фахівця та особистої відповідальності за дотримання узятих на себе зобов'язань, підвищення професійної кваліфікації, не конфліктності у межах професії та ззовні, запобігання конфлікту інтересів, недопущення порушення професійних етичних кодексів тощо.

Так, у Кодексі музейної етики ICOM (International Council of Museums) затвердженому 21-ою Генеральною Асамблеєю Міжнародної ради музеїв 8 жовтня 2004 року в Сеулі вміщені загальноприйняті принципи діяльності музейної спільноти. Факти членства в ICOM і сплати щорічних внесків до ICOM є підтвердженням прийняття правил Кодексу музейної етики ICOM [7]. Відповідно до вимог кодексу музеї зобов'язані набувати, зберігати та популяризувати свої колекції як внесок до збереження природної, культурної і наукової спадщини. Колекції є важливим громадським надбанням, вони мають особливий правовий статус і захищаються міжнародним правом [7]. У свою чергу працівники музейної сфери повинні дотримуватися загальноприйнятих стандартів і норм і захищати честь і гідність своєї професії. Вони повинні забезпечувати відвідувачів від проявів протиправної або неетичної поведінки персоналу. Вони повинні використовувати кожну слушну нагоду для інформування та просвіти громадськості щодо цілей, завдань і прагнень представників музейної задля кращого розуміння аудиторією внеску музеїв у розвиток суспільства [8]. Отже, у цьому прикладі бачимо, що до змісту міжнародних етичних стандартів входять як загальні положення щодо діяльності музеїв, набуття членства у об'єднанні представниками професії, так і професійні вимоги щодо працівників музею.

У Кодексі етичних принципів охорони й реставрації пам'яток, ансамблів та визначних місць включено засади належного проведення пам'яткоохоронних заходів [9, 89]. Професійна етика «реставраційних професій» визначає поняття про «добре», «належне», моральну поведінку суб'єкта реставраційної діяльності.

У історичній ретроспективі становить інтерес приклад функціонування етичного кодексу у кіноіндустрії США. Так, Кодекс Американської асоціації кінокомпаній (кодекс Хейса англ. Motion Pictures Production Code, Hays Code) було прийнято у 1930 році Асоціацією виробників і прокатників фільмів, який згодом отримав статус національного стандарту моральної цензури кінематографа. Якщо фільм було знято не за цими стандартами, то фільм не випускався у прокат. Однак у 1967 році він був скасований та замінений системою оцінки фільмів.

Одним із найбільш сучасних прикладів кодексів, діючих на території США, є Кодекс застосування принципу добросовісності використання у візуальному мистецтві. Під добросовісним використанням розуміється правова доктрина, яка визначає виключення з законодавства, що передбачають певні обмеження щодо використання захищеного авторського права без дозволу правоохоронного органу. Розробники Кодексу підкреслюють, що хоч він не може служити директивним документом для суду, тим не менше він дає можливість суду ознайомитися з передовим досвідом у професійному середовищі перед прийняттям рішення [10, 89].

Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20 листопада 2003 року № 1296-IV встановлює правові основи захисту суспільства від розповсюдження продукції, що негативно впливає на суспільну мораль [11]. Зокрема, виробництво та обіг у будь-якій формі продукції порнографічного характеру, продукції, яка: пропагує війну, національну та релігійну ворожнечу, зміну шляхом насильства конституційного ладу або територіальної цілісності України; пропагує фашизм та неонацизм; принижує або ображає націю чи особистість за національною ознакою; пропагує бузувірство, блюзнірство, неповагу до національних і релігійних святих; принижує особистість, є проявом знущання з приводу

фізичних вад (каліцтва), з душевнохворих, літніх людей; пропагує невігластво, неповагу до батьків; пропагує наркоманію, токсикоманію, алкоголізм, тютюнопаління та інші шкідливі звички, в Україні забороняються [11]. Прийняті і інші закони, які обмежують виробництво та розповсюдження продукції, а також надання послуг у соціокультурній сфері: Закон України «Про інформацію», Закон України «Про рекламу», Закон України «Про авторське право і суміжні права». Тому етичні кодекси насамперед мають відповідати стандартам міжнародних договорів та національного законодавства.

В Україні прикладом етичної кодифікації у сфері культури може послугувати Кодекс етики бібліотекаря, який затверджено конференцією Української бібліотечної асоціації 26 листопада 2013 року. Метою Кодексу є визначення і втілення в житті принципів професійної етики бібліотечних працівників і всіх, хто забезпечує бібліотечно-інформаційне обслуговування. Цей Кодекс пропонується набір етичних положень і рекомендується для використання кожним бібліотекарем та інформаційним працівником для гідного здійснення ними своєї професійної діяльності та підвищення ефективності виконання посадових обов'язків. Визначаються етичні стандарти щодо відповідальності особистості й суспільства, приватності, таємниці, прозорості, відкритого доступу та інтелектуальної власності, нейтральності, особистої чесності, професійних навичок, взаємини з колегами та працедавцями [12]. Оскільки, результативність етичного впливу бібліотекаря на користувача багато в чому залежить від культури самого бібліотекаря, його етичних поглядів, розуміння обставин можливих порушень і вибору адекватних вчинку заходів впливу [13, 521].

У Кодексі професійної етики антикварів України визначені такі моральні еталони діяльності: безумовна коректність, порядність у взаєминах з клієнтами й колегами, об'єктивність і неупередженість, компетентність і професіоналізм, пріоритет інтересів клієнта. Передбачено також, що усі відносини між учасниками антикварного ринку будуються на основі рівності, чесного ділового партнерства, поваги й захисту інтересів один одного й усього антикварного співтовариства в цілому, дотримання моральних норм і загальноприйнятих суспільних цінностей. Також, вказується, що основними принципами, якими керуються антиквари у своїй діяльності є: законність; професіоналізм та компетентність; рівність партнерства; авторитетність і взаємоповага; конфіденційність [14].

Окремо хочеться акцентувати увагу на створенні професійних етичних кодексів у сфері мас-медіа, професійних журналістів. Крім того, слід наголосити і на діяльності PR-фахівців. До нормативних інструментів у цій царині можна віднести: Кодекс етики Міжнародної Асоціації бізнес-комунікаторів (IABC), Європейський кодекс професійної поведінки в галузі PR, Кодекс професійної поведінки Міжнародної асоціації зі зв'язків, Кодекс професійних стандартів Американського товариства паблік релейшнз (PRSA). PR-фахівців у сучасному світі впливають на культурне середовище, яке створюються людиною, тому професійна етика PR-діяльності – система конкретизованих моральних норм і принципів фахової діяльності, спрямована на встановлення на основі доброчесної й відвертої поінформованості, моральної комунікації та взаєморозуміння суб'єктів соціуму (органи влади, керівні особи держави, підприємства, організації, партії) із широкими колами громадськості з метою досягнення соціального, політичного, економічного, психологічного, духовного добробуту громадянського суспільства [15, 131]. Журналісти повинні бути готовими до діалогу зі спільнотою з приводу журналістської етики, публічно розкривати порушення етики у мас-медіа, дотримуватися етичних стандартів, задекларованих у етичних кодексах [16, 145].

Кодекс етики українського журналіста (схвалено з'їздом підписантів Етичного кодексу у м. Києві, жовтень 2013 року) до моральних стандартів відносить: свободу слова та висловлювань є невід'ємною складовою діяльності журналіста; служіння інтересам влади чи засновників, а не суспільства, є порушенням етики журналіста; журналіст має з повагою ставитися до приватного життя людини; журналіст не розкриває своїх джерел інформації окрім випадків, передбачених законодавством України та інші. Передбачені і положення за недотримання етичних вимог: відоме порушення норм журналістської етики є абсолютно несумісним з професійною журналістикою, піддається громадському осуду, може бути підставою для позбавлення прес-карти чи членства в професійних спілках. Крім того, встановлено, що розгляд конфліктних ситуацій етичного та професійного характеру здійснює Комісія з журналістської етики [17].

Зарубіжна практика етичного стандартування журналістської діяльності надає доволі деталізовані приклади регулювання. Водночас залежно від країни різняться ухвалення тих чи інших кодексів у професійній діяльності фахівців соціокультурної сфери. У деяких зарубіжних державах професійні спільноти визначають власну діяльність у сфері театру, кіноіндустрії тощо. Враховуючи вплив медіа-продукту на становлення культури кожного українця, варто було б розглянути можливість запровадження етичних кодексів у кіноіндустрії, телебаченні тощо.

Висновки. Отже, етичні кодекси у соціокультурній сфері – це нормативна форма саморегулювання культури, яка визначається професійними спілками у межах їх спільного бачення та законодавства. Етичні кодекси у соціокультурній сфері насамперед мають відповідати стандартам міжнародних договорів та національного законодавства.

Створення етичних кодексів певної спільноти у соціокультурній сфері є важливим цивілізаційним кроком та фактором стандартизації і водночас недопущення порушення права на творчу діяльність.

Етичні кодекси у соціокультурній сфері включають питання: поваги до моральних норм та цінностей суспільства; взаємовідносин з органами державної влади та міжнародними організаціями; етичні принципи діяльності на засадах чесності, відповідального ставлення до професії; запобігання шкоді та підтримку репутації професії; високі стандарти моральності фахівця та особистої відповідальності за дотримання узятих на себе зобов'язань; підвищення професійної кваліфікації; неконфліктності у межах професії та ззовні; запобігання конфлікту інтересів; недопущення порушення професійних етичних кодексів тощо.

Література

1. Чумак А.Л. Етичні кодекси в контексті соціокультурної динаміки: автореф. ... канд. філос. наук: 09.00.07: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2007. 21 с.
2. Гончаренко О.М. Розвиток економічних прав людини і громадянина в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 Київ, 2006. 202 с.
3. Панченко В.І. Етика. Естетика. Навчальний посібник. ЦУЛ. 2014. 432 с.
4. Гоцалюк А.А. Роль саморегулювання у формуванні інноваційної культури. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва. 2018. № 2. С. 16-20.
5. Goncharenko O., Neskorodzhena L. Self-regulation of culture: the role of public associations and electronic communication. Herald National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts. № 4'2018. P. 121-125.
6. Класифікатора професій ДК: 003:2010. URL: <http://www.dk003.com/?code=3>. (дата звернення 12.01.2019).
7. ICOM code of ethics for museums. – Paris: The Sans, 2006. – 16 p.
8. Кодекс музейної етики ICOM. URL: <http://www.icom.in.ua/kodeks-muzejinoyi-etiki/>. (дата звернення 12.01.2019).
9. Кодекс етичних принципів охорони й реставрації пам'яток ансамблів та визначних місць (Коломбо, 1993 р.). Охорона культурної спадщини: 36 міжнародних документів. Київ. 2002.
10. The Code of Best Practices in Fair Use in the Visual Arts URL: www.collegeart.org/programs/caa-fair-use/best-practices. (дата звернення 12.01.2019).
11. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20 листопада 2003 року № 1296-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2004. № 14. Ст.192.
12. Кодекс етики бібліотекаря. Затверджено конференцією Української бібліотечної асоціації 26 листопада 2013 р. URL: https://ula.org.ua/fileadmin/uba_documents/others_documents/doc_for_ubadoc/Code_of_Professional_Ethics_2013_Edit_ed_Nov26.pdf. (дата звернення 12.01.2019).
13. Кравченко О.М., Грамм О.М. Етичний аспект культури бібліотечного обслуговування. Четверта міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства» 25 жовтня 2012 р., Львів, Україна. С. 513-522.
14. Кодекс професійної етики антикварів України. URL: <http://ua.gau.kiev.ua/about/codex>. (дата звернення 12.01.2019).
15. Грицюта Н. М. Професійна етика PR-діяльності: сутність поняття, принципи. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2014. № 4. С. 130-135.
16. Сенюк А.С. Етичний аспект професійних стандартів української та зарубіжної журналістики. Культура народів Причорномор'я. 2007. № 101. С. 143-146.
17. Кодекс етики українського журналіста (схвалено з'їздом підписантів Етичного кодексу у м. Києві, жовтень 2013 року). URL: <http://uju.rv.ua/uk/codex.html>. (дата звернення 12.01.2019).

References

1. Chumak, A.L. (2007). Ethical codes in the context of socio-cultural dynamics Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian].
2. Honcharenko, O.M. (2006). Development of economic rights of man and citizen in Ukraine. Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
3. Panchenko, V.I. (2014). Ethics. Aesthetics. ZUL. 2014. [in Ukrainian].
4. Hotsalyuk, A.A. (2018). The role of self-regulation in the formation of an innovative culture. Herald National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts, 2, 16-20 [in Ukrainian].
5. Goncharenko, O. & Neskorodzhena, L. (2018). Self-regulation of culture: the role of public associations and electronic communication. Herald National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts, 4, 121-125.
6. Classifier of professions DK: 003: 2010. Retrieved from <http://www.dk003.com/?code=3>. [in Ukrainian].
7. ICOM code of ethics for museums, (2006). Paris. The Sans.
8. ICOM Code of Museum Ethics. Retrieved from <http://www.icom.in.ua/kodeks-muzejinoyi-etiki/> [in Ukrainian].
9. Code of Ethical Principles for the Protection and Restoration of Sights of Ensembles and Points of Interest (Colombo, 1993). (2002). Protection of cultural heritage: Coll. international documents. Kyiv. [in Ukrainian].
10. The Code of Best Practices in Fair Use in the Visual Arts. Retrieved from www.collegeart.org/programs/caa-fair-use/best-practices.
11. On the Protection of Public Moralit. Law of Ukraine (2003, November 20). Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. [in Ukrainian].
12. Code of ethics of the librarian. Approved by the conference of the Ukrainian Library Association (2013, November 26). Retrieved from https://ula.org.ua/fileadmin/uba_documents/others_documents/doc_for_ubadoc/Code_of_Professional_Ethics_2013_Edit_ed_Nov26.pdf. [in Ukrainian].